

Školní vzdělávací program

Dům dětí a mládeže a školní družina
Františkovy Lázně, Dlouhá 6

Františkovy Lázně, 351 01

IČ: 47721880

- OBSAH: **1. Úvod, charakteristika zařízení**
2. Cíle vzdělávání
3. Formy vzdělávání
4. Délka vzdělávání
5. Obsah a časový plán
6. Podmínka přijímání účastníků a ukončování vzdělávání
7. Doklad o vzdělávání
8. Popis
- **materiálních podmínek**
 - **personálních podmínek**
 - **ekonomických podmínek**
 - **podmínek BOZP**
 - **podmínek evaluace**

1. Úvod, charakteristika zařízení

Školní vzdělávací program Domu dětí a mládeže a školní družiny Františkovy Lázně byl vytvořen na základě § 5 odst.2 561/2004 Sb.

ŠVP DDM a ŠD je pedagogický dokument, podle něhož se uskutečňuje zájmové vzdělávání a další činnosti v našem školském zařízení. Byl vytvořen především podle potřeb dětí, žáků a studentů a jejich zákonných zástupců a reálných možností zařízení.

ŠVP DDM a ŠD usiluje o to, aby zájmové vzdělávání probíhalo na dostatečně kvalitní úrovni a v přiměřených podmínkách. Pojem zájmové vzdělávání v sobě zahrnuje činnosti výchovně vzdělávacího a zájmového charakteru, tematickou rekreační činnost, táborové aktivity, osvětové činnosti a poskytování informací, prevenci sociálně patologických jevů a vytváření nabídky spontánních činností.

ŠVP DDM a ŠD stanovuje zejména konkrétní cíle vzdělávání, délku, formy, obsah a časový plán vzdělávání, podmínky přijímání uchazečů, průběh a ukončování vzdělání. Dále stanoví popis materiálních, personálních a ekonomických podmínek a podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví, za nichž se vzdělávání v DDM a ŠD uskutečňuje.

Název: Dům dětí a mládeže a školní družina Františkovy Lázně

Status: příspěvková organizace města Františkovy Lázně

IČO: 47721880

Sídlo: Dlouhá 181/6, Františkovy Lázně, 351 01

Účel činnosti: Organizace je zřízena za účelem výchovy, vzdělávání a rekreační činnosti dětí a mládeže ve volném čase.

**Předmět činnosti: Předmětem činnosti je organizování zájmového vzdělávání podle Zákona 561/2004 Sb. – Školský zákon
Vyhlášky 74/2005 Sb. – Vyhláška o zájmovém vzdělávání**

Zřizovatel: Město Františkovy Lázně

Ředitelka zařízení: Mgr. Květa Čeganová

Telefon: 355335152, mobil: 724279500

WEB: www.ddmreneta.cz

E-mail: reneta.dumdeti@tiscali.cz

2. Cíle a zásady vzdělávání

Cíl je základním a nezbytným předpokladem každého pedagogického působení. Cíl plní pro účastníky zájmového vzdělávání významnou funkci motivační a informační.

2.1 Rámcové cíle

- a) rozvoj osobnosti účastníka zájmového vzdělávání, jeho vybavení poznávacími a sociálními způsobilostmi, mravními a duchovními hodnotami pro osobní a občanský život, výkon povolání nebo pracovní činnosti, získání informací a učení se v průběhu celého života,
- b) získání znalostí a dovedností pro kvalitní naplňování svého volného času a ovlivňování zájmů a volného času svého okolí a tím předcházení patologickým jevům ve výchově jedince,
- c) pochopení a uplatňování demokratických zásad právního státu, základních lidských práv a svobod spolu s odpovědností a smyslem pro sociální soudržnost,
- d) pochopení a uplatňování principu rovnosti žen a mužů ve společnosti,
- e) utváření vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k etnické, národnostní, kulturní, jazykové a náboženské identitě každého jedince,
- f) poznání světových kulturních hodnot a evropských tradic, pochopení a osvojení zásad a pravidel vycházejících z evropské integrace jako základu pro kvalitní soužití v národním a mezinárodním měřítku,
- g) získání a uplatňování znalostí o životním prostředí a jeho ochraně vycházející ze zásad trvale udržitelného rozvoje a o bezpečnosti a ochraně zdraví

2.2 Klíčové kompetence

Systém práce školských zařízení neumožňuje, aby účastníci byli vybaveni nějakou završenou kompetencí – kompetence se tedy rozvíjejí, posilují, budují

- a) **Kompetence k učení** – ve všech oblastech zájmového vzdělávání účastník především chápe (na úrovni svých individuálních schopností) odpovědnost za své trávení volného času, zájmového vzdělávání a celoživotního učení
- b) **Kompetence občanská** – respektování názorů a postojů a hodnot druhých lidí, odmítavý postoj k útlaku a hrubému zacházení, pochopení základních principů společenských norem, vědomí vlastních práv a povinností
- c) **Kompetence sociální a personální** – vědomí o vlastním chování vůči sobě i svému okolí, přijímání následků svého chování, pochopení důležitosti společenství
- d) **Kompetence k řešení problémů** – řešení teoretických i praktických problémů, využívání dosavadních zkušeností
- e) **Kompetence komunikativní** – v hodně formulované věty, vyjádření svých myšlenek, sdělení vlastních prožitků, využití běžných informativních a komunikativních prostředků (knihy, encyklopedie, internet.), obhajování svých názorů, využití získaných komunikativních dovedností k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití kvalitní spolupráci s ostatními lidmi
- f) **Kompetence environmentální** - ochrana vlastního zdraví a zdraví ostatních, principy zdravého způsobu života

2.3 Konkrétní cíle

Konkrétní cíle zájmového vzdělávání jsou vymezeny v pedagogické dokumentaci stanovené pro jednotlivé formy zájmového vzdělávání:

- a) pravidelná činnost
- b) příležitostná činnost – Záznam z příležitostné a pobytové akce
- c) táborová a pobytová činnost – dokumentace táborové a pobytové činnosti

U ostatních forem činností jsou konkrétní cíle stanoveny v projektu, plánu, záznamu či jiné dokumentaci

2.4 Obecné a pedagogické zásady zájmového vzdělávání

Obecné zásady realizace zájmového vzdělávání:

- a) **Rovný přístup k zájmovému vzdělávání** každého zájemce a dalším nabízeným činnostem bez jakékoli diskriminace
- b) **Zohledňování vzdělávacích a rekreačních potřeb jednotlivce** s přihlédnutím na specifické potřeby jednotlivých věkových skupin účastníků
- c) **Vzájemná úcta, respekt, názorová snášenlivost, solidarita**
- d) **Svobodné šíření názorů**, které vyplývají z výsledků soudobého stavu poznání světa a jsou v souladu s obecnými cíli zájmového vzdělávání
- e) **Zdokonalování procesu zájmového vzdělávání** a realizace volnočasových a rekreačních aktivit na základě nejnovějších poznatků a uplatňování moderních pedagogických přístupů a metod
- f) **Hodnocení výsledků zájmového vzdělávání**
- g) **Možnost každého účastnit se zájmového vzdělávání** po dobu celého života

Pedagogické zásady realizace zájmového vzdělávání

- a) **Soustavnost a cílevědomost** – utváření dovedností, návyků a postojů
- b) **Posloupnost** – postup od jednoduchého ke složitějšímu
- c) **Aktivnost** – zapojení všech účastníků
- d) **Přiměřenost** – zohlednění věku, fyzické i mentální vyspělosti
- e) **Vyzdvihování kladných rysů osobnosti** – pochvala, uznání a ocenění zvyšují sebevědomí a motivují pro další činnost
- f) **Ovlivňování volného času** – citlivé vedení k rozumnému využití volného času
- g) **Seberealizace** – uplatnění specifických vloh u jednotlivců
- h) **Zajímavost a zájmovost** – zájmové činnosti musí být pestré a odpovídat zájmům účastníků, které se věkem mění
- i) **Citlivost a citovost** – vytváření kladných emociálních zážitků při činnostech
- j) **Orientace na sociální kontakt** – soužití v kolektivu,
- k) **Prožitkové prvky** – zařazování prožitkových činností, které umožní účastníkům získávat individuální a kolektivní zážitky
- l) **Kvalita a evaluace** – hodnocení úspěšnosti v dosahování stanovených cílů, schopnost prokazovat výsledky své činnosti a hospodárně využívat zdroje

3. Formy vzdělávání

Výchova a vzdělávání se v domě dětí a mládeže uskutečňuje v různých formách, které jsou dány § 2 Vyhlášky 74/2005 Sb. o zájmovém vzdělávání. Jsou to zejména tyto formy:

- příležitostná výchovná, vzdělávací, zájmová a tematická rekreační činnost
- pravidelná výchovná, vzdělávací a zájmová činnost
- táborová činnost a další činnosti spojené s pobytem
- osvětová činnost včetně shromažďování a poskytování informací pro děti, žáky a studenty, popřípadě i další osoby, vedení k prevenci sociálně patologických jevů
- individuální práce, zejména vytváření podmínek pro rozvoj nadání dětí, žáků a studentů
- otevřená nabídka spontánní činnosti.

3.1 Příležitostná výchovná, vzdělávací, zájmová a tematická rekreační činnost

Zájmová činnost nespojená s pobytem mimo místo, kde DDM vykonává činnost školského zařízení pro zájmové vzdělávání

- besedy, přednášky, exkurze, kulturní a společenské akce
- jednodenní i krátkodobé akce, pobyty v přírodě, výlety, zájezdy atd.
- výstavy
- koncerty, divadelní a další kulturní programy
- společné akce rodičů s dětmi
- tábory

3.2 Pravidelná výchovná, vzdělávací a zájmová činnost

Pravidelná zájmová činnost je organizována zejména v zájmových útvech a klubech. Jejími účastníky jsou zapsaní členové. Je realizována průběžně, zpravidla v pevně stanovených termínech v průběhu celého školního roku.

3.3 Táborová činnost

Táborová činnost a další činnosti spojené s pobytem mimo místo, kde DDM vykonává činnost školského zařízení pro zájmové vzdělávání

- pořádání táborů a pobytových akcí
- odborných a ostatních vícedenních soustředění zájmových útvarů DDM
- krátkodobé nebo tzv. víkendové akce (výlety, táboření, cyklistické výlety apod.)

Táborová činnost a pobytové akce se realizují především o školních prázdninách nebo v době, kdy z různých důvodů neprobíhá školní výuka a o víkendech.

3.4 Osvětová činnost a prevence sociálně patologických jevů

Osvětová činnost včetně shromažďování a poskytování informací pro děti, žáky a studenty, popřípadě i další osoby a vedení k prevenci sociálně patologických jevů, odborná pomoc apod.

- odborné konzultace k problematice volnočasových aktivit
- pořádání odborných programů
- půjčování speciálního vybavení, materiálů a dalších předmětů jiným osobám
- činnosti preventivního charakteru realizované jednorázově i průběžně

3.5 Individuální práce

Individuální práce, zejména vytváření podmínek pro rozvoj nadání dětí, žáků a studentů

- vyhledávání a podpora talentovaných dětí a mladých lidí
- organizace speciálních činností pro děti a mládež s vyhraněnými zájmy
- organizování vzdělávacích akcí, odborných soustředění, expedic a dalších

Spontánní činnost

Spontánní činnosti se rozumí průběžná i jednorázová nabídka aktivit a činností, přístupná všem zájemcům, bez pevného řádu a za nepřímého pedagogického působení

- provoz klubovny, herny ...
- volné využívání dílny, počítačové klubovny
- výstavy

4. Délka vzdělávání

Délka vzdělávání je daná formou vzdělávání. Přesně vymezená délka je u forem, kde jsou účastníci do zájmového vzdělávání přijímáni na základě písemné přihlášky. Jedná se tedy o táborovou činnost a pravidelnou zájmovou činnost. U ostatních forem vzdělávání se nedá

délka přesně vymezit, protože charakter činnosti umožňuje účastníkům, aby si sami zvolili délku činnosti, na které se účastní.

a) táborová činnost – je zpravidla jednorázová akce a její délka je stanovena většinou v rozsahu jednoho až dvou týdnů. Může však být i jiná – podle charakteru tábora. Není tedy pevně stanovena pro všechny táborové činnosti. O délce jednotlivých táborů jsou účastníci i jejich zákonní zástupci informováni před zahájením tábora.

b) pravidelná zájmová činnost – má charakter opakovaných schůzek účastníků činnosti. Jednotlivé celky zájmového vzdělávání jsou obdobné jako školní vyučovací hodiny. Trvají zpravidla 45-60 minut. Zájmové útvary zahajují svoji činnost zpravidla během měsíce září a končí v červnu následujícího kalendářního roku. Účastníci se scházejí jednou až dvakrát týdně. Mohou se po dohodě scházet i o sobotách a nedělích.

Zájmové útvary jsou zřizovány na jeden školní rok. V dalším roce mohou pokračovat ve své činnosti, ale členství účastníka se obnovuje na další rok písemnou přihláškou a účastnickým poplatkem. Doba, po kterou se může obnovovat členství v zájmovém útvaru není omezena. Záleží na organizaci jednotlivých zájmových útvarů.

S délkou zájmového vzdělávání v příslušném kurzu jsou účastníci a jejich zákonní zástupci seznámeni před jeho zahájením. Konečnou délku vzdělávání v jednotlivých formách může upravit ředitel podle okolností tak, aby vyhovovala jak zájmům účastníků, tak i možnostem domu.

5. Obsah a časový plán

Obsah zájmového vzdělávání má velmi široké spektrum. Nabídka naší činnosti je velmi rozmanitá a zahrnuje všechny oblasti činnosti – estetiku, společenské vědy, přírodní vědy, techniku, sport atd. Tento konkrétní obsah vzdělání se dynamicky mění v závislosti na kvalitě a schopnostech vedoucího zájmového útvaru, materiálních možnostech, věku a znalostech účastníků činnosti a dalších faktorech.

Obsahová náplň, a v návaznosti na to i časový plán vzdělávání, je podrobně rozpracována pro konkrétní formy činnosti a konkrétní zájmové útvary v plánech práce ZÚ. Je podmíněn společenskými funkcemi a cíli vzdělávání. Dnes je ovlivňován obsah zájmového vzdělávání globálními změnami v prostředí, lidském poznání, politickým vývojem a celkovým společenským prostředím. Zahrnuje v sobě především zpracovávání informací a práce s nimi, efektivní komunikaci, rozvoj myšlení, chápání prostředí a adaptace na ně. To vše je upraveno podle věku a zaměření činnosti jednotlivých ZÚ.

Časový plán vzdělávání je rozvržen zpravidla do jednoho školního roku, protože účastníci činnosti, kteří jsou členy na základě přihlášky a účastnického poplatku se stávají členy pouze na jeden školní rok. Časový plán a obsah je různý u jednotlivých forem činnosti a vychází z věku, získaných znalostí a dovedností z předchozí činnosti atd. Nedá se tedy obecně specifikovat pro veškeré zájmové vzdělávání.

6. Podmínky přijímání účastníků

Činnost domu dětí a mládeže je určena pro děti, žáky a studenty, pedagogické pracovníky, popřípadě další osoby a to bez ohledu na místo jejich trvalého pobytu nebo jiné podmínky.

O zařazení účastníka do činnosti domu dětí a mládeže – k táborové činnosti nebo pravidelné zájmové činnosti se rozhoduje na základě písemné přihlášky a tím se na něho vztahují veškerá práva a povinnosti účastníka zájmového vzdělávání (dle platných právních předpisů) na našem zařízení. Přihláška je platným dokumentem DDM.

Přijímání účastníků může být limitováno stanovenými počty pro určenou formu činnosti s ohledem na prostorové možnosti zařízení, kde se zájmové vzdělávání uskutečňuje, bezpečnost a další okolnosti. To platí jak v pravidelné, tak i v táborové činnosti. Podmínkou přijetí je rovněž zaplacení účastnického poplatku ve stanoveném termínu.

U některých forem činnosti může být stanovena vstupní podmínka, aby byl zajištěn stanovený obsah a úroveň zájmového vzdělávání. Přijímaný účastník musí splňovat požadovaná kritéria – například fyzickou zdatnost, určitý věk, hudební sluch atp.

7. Doklad o vzdělávání

Dům dětí a mládeže neposkytuje ze zákona doklad o vzdělávání. Ve specifických případech může vystavit doklad o absolvování kurzu nebo potvrzení o návštěvě zájmového útvaru na požádání účastníka činnosti. Zpravidla se vystavuje doklad o členství v některém zájmovém útvaru jako příloha k přihlášce ke studiu. Za tyto doklady se nepožaduje úplata a nemají charakter veřejné listiny.

8. Popis materiálních, personálních a ekonomických podmínek zájmového vzdělávání

8.1 Materiální podmínky

Majetek a nemovitý majetek ve vlastnictví zřizovatele, který zřizovatel předal domu dětí a mládeže k hospodářskému využití a k zabezpečení činnosti organizace je uveden v inventárním seznamu, který je uložen v zařízení a u zřizovatele. Majetek je rozdělen na majetek ve vlastnictví zřizovatele a DDM a ŠD jej užívá na základě smlouvy o výpůjčce a majetek ve vlastnictví DDM a ŠD, který organizace nabyla darem, koupí atp.

Dům dětí a mládeže má k dispozici tyto prostory:

Prostory v budově Městské knihovny, Dlouhá 6:

- suterén: keramická dílna, šatna
- 1. patro: herna
- 2. patro: šatnička, herna, jazyková učebna, výtvarná učebna, WC, sborovna, kancelář
- zahrada

Prostory Multifunkčního hřiště

K pravidelné a příležitostné činnosti využívá DDM a ŠD na základě nájemních smluv *prostory základní školy Františkovy Lázně, ZŠ a MŠ Hazlov.*

Důležitým prvkem pro kvalitní realizaci činnosti DDM a ŠD je materiální a technické zabezpečení podmínek. Proto je nezbytné pravidelně obnovovat vybavení a pomůcky, tak, aby byla zachována vysoká úroveň a kvalita pedagogické činnosti.

8.2 Personální podmínky

V domě dětí a mládeže pracují dva pedagogičtí pracovníci (ředitelka a pedagog volného času) na plný úvazek a dále jsou v DDM a ŠD zaměstnání externí pracovníci pro zajištění pravidelné, příležitostné a táborové činnosti.

Ředitelka DDM - je statutárním zástupcem organizace

- řídí činnost organizace, zabezpečuje v plném rozsahu veškeré záležitosti, týkající se činnosti organizace, zejména v oblasti provozní, ekonomické a personální
- plní úkoly vedoucí organizace a je oprávněna jednat jménem organizace
- provádí kontrolní činnost, zajišťuje BOZP atd.
- zastupuje organizaci navenek a plní povinnosti zaměstnavatele
- vykonává přímou výchovně vzdělávací práci
- kvalifikace: vysoké pedagogické vzdělání

Pedagog volného času

- vykonává organizační a řídicí práci vůči externistům a dobrovolným pracovníkům
- přímou výchovnou vzdělávací práci ve stanoveném rozsahu
- kvalifikace: střední pedagogické vzdělání obor vychovatel

Ekonomka

- provozní pracovnice, zajišťuje ekonomické, účetní a mzdové úkoly zařízení a další práce s tím spojené a související
- kvalifikace: střední ekonomické vzdělání

Externí pracovníci

- jejich počet a kvalifikace se mění v každém školním roce podle plánovaného rozsahu pravidelné zájmové činnosti
- většina z nich pracuje v DDM dlouhodobě
- přes 90% má středoškolské nebo vysokoškolské vzdělání
- podílejí se na přípravě a realizaci příležitostné a táborové činnosti

8.3 Ekonomické podmínky

Dům dětí a mládeže je příspěvková organizace zřízená obcí. Má charakter neziskové organizace. Hospodaří s finančními prostředky získanými vlastní činností, granty a s prostředky přijatými z rozpočtu zřizovatele a ze státního rozpočtu.

Příjmy jsou tvořeny zejména úplatou účastníků pravidelné, příležitostné a táborové zájmové činnosti. Dále je mohou tvořit sponzorské dary, další vlastní příjmy (doplňková činnost) a grantové příspěvky.

8.4 Podmínky BOZP

Za BOZP zodpovídá ředitelka DDM. Všichni pracovníci domu jsou povinni při zájmovém vzdělávání a přímo souvisejících činnostech přihlížet k základním fyziologickým potřebám dětí, žáků, studentů a ostatních účastníků činnosti a vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku sociálně patologických jevů.

Všichni pracovníci domu (včetně externích) jsou povinni zúčastnit se pravidelného proškolení k problematice BOZP. PVČ, externí pracovníci jsou povinni provést základní školení o bezpečnosti pro všechny účastníky činnosti pravidelné, příležitostné, táborové a další při zahajovacích schůzkách a před vlastní zájmovou činností. Pokud to vyžaduje bezpečnost, je třeba toto školení v jednoduché formě opakovat podle potřeby. Jsou povinni stejně jako ředitelka domu průběžně kontrolovat dodržování BOZP. Za proškolení pracovníků a účastníků při táborové činnosti odpovídá pracovník - PVČ, který činnost organizuje nebo hlavní vedoucí.

Pracovníci domu při své činnosti vyhodnocují možná rizika úrazů a včasným jednáním jim předcházejí. Zjištěné nedostatky ohledně BOZP jsou povinni podle možnosti odstranit sami a neprodleně o nich informovat ředitelku. Pokud není možné závadu odstranit a mohlo by dojít

k ohrožení pracovníků nebo účastníků, jsou pracovníci povinni omezit, popřípadě ukončit činnost tak, aby bylo zabráněno jakékoliv újmě přítomných osob.

Úraz dítěte zaznamená přítomný pracovník do knihy úrazů a neprodleně o tom informuje ředitelku domu. Spolu s ním se podílí na vypracování záznamu o úraze a jeho odeslání stanoveným institucím.

V případě mimořádných událostí (požár atp.) postupuje pracovník podle příslušných vnitřních předpisů a v souladu s obecně platnými zákony – poskytnutí první pomoci atd.

Ředitelka DDM zajišťuje provádění prověrek bezpečnosti jedenkrát za rok a s výsledky seznamuje ostatní pracovníky DDM.

Ředitelka zajišťuje podle lhůtníku kontrol provádění revizí a dalších úkonů stanovených zákonem pro zajištění bezpečnosti na pracovišti.

8.5 Podmínky evaluace

Autoevaluace probíhá automaticky při sledování výsledků realizovaných akcí a veškeré činnosti. Získané poznatky pomáhají nasměrovat činnost tak, aby se odstranily nedostatky.

V zájmovém vzdělávání je jedním z hlavních evaluačních hledisek účast dětí, žáků a studentů popřípadě ostatních účastníků na činnosti. Je to jedna z výhod i nevýhod proti základním školám a ostatním vzdělávacím zařízením. Pokud provádíme činnost nesprávně, ztrácíme zájem a účast dětí, což nás motivuje k nápravě.

Další evaluační činnost je zahrnuta v řídicí a kontrolní činnosti. Podle potřeby jsou svolávány pedagogické rady, které řeší nedostatky především v pedagogické práci DDM.

Zpracovala : Mgr. Květa Čeganová
Františkovy Lázně 1.1.2013

DDM a školní družina Františkovy Lázně, Dlouhá 6, IČ 477 21 880

Školní vzdělávací program pro školní družinu

OBSAH:

Charakteristika ŠVP

- **Pojetí ŠVP**
- **Cíle**
- **Výchovné a vzdělávací strategie**
- **Klíčové kompetence školní družiny**
- **Formy a metody práce**
- **Výchovné programy**
- **Obsah vzdělávání**
- **Vzdělávání žáků se speciálními vzděl. potřebami**
- **Podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví**
- **Podmínky pro hygienické a bezpečné působení ŠD**
- **Psychosomatické podmínky**
- **Psychohygiena**
- **Evaluační systém**
- **Denní evaluace**
- **Autoevaluace**

Závěr

Charakteristika školního vzdělávacího programu ŠD

Pojetí školního vzdělávacího programu

Školní vzdělávací program pro školní družinu vychází z koncepce vzdělávání. Ta klade důraz ve své vzdělávací práci na vzájemnou komunikaci, kooperaci a práci s informacemi. Program je orientovaný na žáka, respektuje jeho osobní maximum a individuální potřeby. Vyžaduje efektivní, profesionální a promyšlenou práci vychovatele. Vytváří dětem zázemí, které rozvíjí jejich přirozenou tvořivost a současně zohledňuje individuální možnosti.

Cíle

- **respektování a všestranné rozvíjení žáka**
- **umožnění seberealizace žáka v kolektivních, individuálních, řízených nebo spontánních aktivitách**
- **vedení žáka k účinnému využívání volného času**
- **prevence sociálně patologických jevů**
- **začlenění cílů ekologické výchovy do průběžné činnosti školní družiny**

- ovlivňování vztahu k přírodě, odpovědnosti za jednání vůči prostředí
- utváření pozitivních vztahů mezi žáky (ohleduplnost, vzájemná pomoc)

Výchovné a vzdělávací strategie

Základní vzdělávání má žákům pomoci získávat a postupně zdokonalovat tzv. klíčové kompetence a tím poskytnout spolehlivý základ všeobecného vzdělání, které se orientuje zejména na situace blízké životu.

Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti.

Smyslem i cílem vzdělávání je vybavit žáky souborem klíčových kompetencí na úrovni, která je pro ně dosažitelná a připravit je tak na další vzdělávání a uplatnění ve společnosti. Osvojování klíčových kompetencí je dlouhodobý a složitý proces. Začíná už v předškolním vzdělávání, pokračuje v základním a středním vzdělávání a postupně se dotváří v dalším průběhu života. Úroveň klíčových kompetencí, které žáci dosáhnou na konci základního vzdělávání, nelze ještě považovat za ukončenou. Získané klíčové kompetence tvoří nezapomenutelný základ žáka pro celoživotní učení, vstup do života a do pracovního procesu. Klíčové kompetence se různými způsoby prolínají a lze je získat jen jako výsledek celkového procesu vzdělávání.

Klíčové kompetence školní družiny

Kompetence k učení

- žák se dokáže efektivně učit, tzn. používá vhodné způsoby, metody a strategie pro vlastní učení, má zájem o další studium i celoživotní učení
- žák informace vyhledává, třídí a efektivně je využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech i v praktickém životě
- žák si dovede vytvořit komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy na základě obecně užívaných termínů, znaků a symbolů, které si uvede do souvislostí v různých vzdělávacích oblastech
- žák pozoruje, experimentuje, výsledky porovnává, posuzuje a vyvozuje z nich závěry do budoucnosti
- žák má k učení pozitivní vztah, poznává jeho smysl a cíl, plánuje svoje zdokonalování na základě kritiky svých výsledků a diskuzí o nich

Kompetence k řešení problémů

- žák rozpozná a pochopí problémové situace, přemýšlí o jejich příčinách a plánuje způsob řešení na základě vlastního úsudku
- při řešení žák užívá logické, matematické a empirické postupy

- žák ověřuje správnost řešení, je schopen si je obhájit a uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí

Kompetence komunikativní

- žák dokáže zformulovat a vyjádřit své myšlenky a názory v písemném i ústním projevu, umí diskutovat s druhými a vhodně argumentovat při obhajobě svého názoru
- rozumí textům, záznamům, obrazovým materiálům, běžně užívaným gestům, zvukům a jiným informačním a komunikačním prostředkům a dokáže je využít ve společenském dění

Kompetence sociální a interpersonální

- žák účinně spolupracuje ve skupině i s pedagogy, uvědomuje si svoji roli a přispívá k dobrým mezilidským vztahům
- oceňuje a respektuje zkušenosti druhých, jedná a chová se tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty

Kompetence k trávení volného času

- žák si umí vybrat dle svého zájmu a schopností, rozvíjí své zájmy v organizovaných skupinových i individuálních činnostech
- umí říci „ne“ nevhodným nabídkám na trávení volného času

Formy a metody práce

1. Formy práce

- jsou vybírány tak, aby byly vhodné pro výchovu mimo vyučování
 - jsou to činnosti, v nichž je zastoupeno spontánní i záměrné učení
 - jsou motivovány vychovatelkou a dále záleží na individuální volbě a aktivní účasti dítěte
-
- ✓ **spontánní aktivity** – četba, poslechové činnosti, klidové zájmové činnosti, četba časopisů, relaxace na koberci, rozhovory s dětmi, spontánní činnosti ranní a koncové družiny
 - ✓ **odpočinkové činnosti** – klidové hry a klidové zájmové činnosti (odstranění únavy po obědě)
 - ✓ **rekreační činnosti** – aktivní odpočinek, tělovýchovné a pohybové aktivity, výtvarné, rukodělné, dramatické a přírodovědné činnosti, zpěv, hudba...

- ✓ **zájmové činnosti** – řízená kolektivní nebo individuální činnost, organizované nebo spontánní aktivity
- ✓ **příprava na vyučování** – didaktické hry a tematické vycházky
- ✓ **příležitostné akce**

2. Metody práce

Jsou založeny převážně na přímých zážitcích dětí, což podněcuje jejich radost a zájem poznávat něco nového, získávat zkušenosti a ovládat další dovednosti.

- volné hry dle vlastní volby
- řízené hry (pohybové i didaktické)
- individuální kontakt s dítětem
- skupinová práce
- komunitní kruh, beseda, rozhovor, diskuse
- dramatizace, četba
- využití TV, VIDEO, PC
- vycházky-tělovýchovné, přírodovědné, poznávací
- pobyt venku – hřiště, zahrada, výlety, vycházky
- kulturní vystoupení, besídky
- soutěže, kvízy, doplňovačky
- práce s knihou, textem, atlasem, encyklopedií
- výchovně vzdělávací práce
- poznávání rostlin, živočichů, přírodnin
- malba, kresba, mozaika, koláž
- zpěv, doprovod písní, rytmizace
- dopravní výchova
- výchova ke zdraví

Výchovné programy

Výchovné programy jsou zaměřené na tyto základní oblasti:

- **Výchova ke zdravému životnímu stylu**
 - výchova k odpovědnosti za svou osobu
 - výchova k odpovědnosti za své zdraví
 - výchova ke správným stravovacím návykům, pitný režim
 - posilování tělesné zdatnosti
 - rozvíjení citové stránky osobnosti, citové vazby
- **Posilování komunikačních dovedností**
 - rozvíjení slovní zásoby
 - schopnost vyjádřit se
 - schopnost naslouchat
 - uplatnění se v kolektivu

- **Odpovědnost za své chování**
 - řešení různých situací
 - pěstování potřebných a žádoucích vědomostí, dovedností a postojů
 - důvěryhodnost, pravdomluvnost a morální kvality
 - posilování schopnosti objektivně hodnotit své jednání a přijímat důsledky svého chování

- **Ovládání negativních citových reakcí**
 - vypořádat se se stresem
 - řešení životních situací
 - vyrovnávání se s nedostatky a neúspěchy

- **Poznání sebe samého a uplatnění se ve skupině**
 - kladným hodnocením zvyšovat sebevědomí
 - posilování pozitivního myšlení
 - objektivní hodnocení každého žáka
 - vytváření vlastní bezpečné sociální skupiny

- **Formování životních postojů**
 - vytváření společensky žádoucích hodnot
 - úcta, porozumění, tolerance
 - schopnost a ochota pomoci
 - vytvoření vlastního sebevědomí
 - podobnost a odlišnost lidí
 - rozdíly v prožívání, myšlení, jednání
 - prevence sociálně patologických jevů (šikanování, vandalismus, násilné chování, drogy, kouření, alkohol)

- **Nacházení nových vazeb k poznatkům z vyučování**
 - možnost vzájemného doplňování školního vyučování a výchovně-vzdělávací práce ŠD
 - dosahovat tohoto cíle prostředky odlišnými od školního vyučování

Obsah vzdělání

1. Jazyk a jazyková komunikace

- procvičovat probírané učivo formou didaktických her
- individuálně procvičovat probírané učivo – dle potřeby
- procvičovat probírané učivo formou hry a zajímavých netradičních činností

2. Člověk a společnost

a) Místo, kde žijeme

- vytvářet citový vztah ke svému bydlišti
- seznamovat děti s nejbližším okolím, poznávat naši obec a dle možností ji porovnávat s dobovými fotografiemi a kresbami
- poznávat a porovnávat rodinné a společenské prostředí (škola, obec)
- upevňovat poznatky o denním režimu ve škole, v rodině
- seznámit děti s bezpečností pobytu v okolí školy, při cestě do školy a ze školy
- dodržovat zásady dopravní výchovy, procvičovat znalost základních dopravních značek a základních pravidel účastníků silničního provozu
- seznámit se s významem a potřebou různých povolání, různých služeb v obci
- využít těchto poznatků k motivaci dalších činností – tematických her, výtvarného zpracování apod.

b) Lidé kolem nás

- osvojovat a upevňovat základy vhodného chování a jednání mezi lidmi, vytvářet kladné vztahy mezi dětmi – toleranci, ohleduplnost, snášenlivost
- vytvářet situace vhodné k urovnání drobných konfliktů mezi dětmi, vést k vzájemnému pochopení mezi chlapci a dívkami
- prohlubovat schopnost dětí pozvat vrstevníka k účasti na hře nebo činnosti
- předcházet šikaně – upevňování schopnosti dítěte požádat o jakoukoli laskavost osoby v sociálním okolí, schopnosti vyjádřit opačný názor, požádat o pomoc při řešení problémů
- prohlubovat schopnost pochválit druhého a přijmout pochvalu, vést děti k hodnocení činnosti své i druhých, hledání kladů a předností
- učit se naslouchat druhým
- prohlubovat schopnost odmítnout nerozumný návrh, odolat tlaku vrstevníků chovat se nevhodným způsobem
- uvědomovat si význam pomoci a solidarity
- seznámit děti s jejich právy a povinnostmi, podporovat je v zapojování se do diskuze
- podporovat u dětí dobrovolnou práci ve prospěch ostatních
- vytvářet vztah ke společnosti, společenským hodnotám, upevňovat správné vztahy k rodině, rodičům a prarodičům
- osvojovat a upevňovat základy společenského chování (pozdrav, seznamování, verbální komunikace)
- procvičovat a dodržovat zásady správného stolování
- zařadit prvky mediální výchovy (**rádio, televize, PC**)

c) Lidé a čas

- seznamovat děti s lidovými zvyky a obyčejí (Vánoce, Velikonoce, slet čarodějnic...)
- porovnávat zvyky a práci lidí v minulosti a současnosti
- vytvářet citový vztah k hodnotám, které vytvořili naši předkové
- připomenout si státní svátky a významné dny
- pomocí her zlepšovat orientaci v čase

- uvědomovat si správný režim dne a jeho dodržování
- učit děti správně využívat svůj volný čas

3. Člověk a příroda

- vytvářet kladný vztah k životnímu prostředí a přírodě
- při vycházkách získávat citové zážitky a vytvářet potřebu projevovat pozitivní city
- všimnout si znaků a změn v přírodě a porovnávat je se změnami v jednotlivých ročních obdobích
- upevňovat vědomosti o probíhajícím ročním období
- vést děti k přímému poznávání různých druhů přírodní materiálů, jejich vlastností, využívat přírodní materiál k výtvarnému či jinému zpracování
- všimnout si stromů, keřů a bylin, pozorovat jejich rozdílnosti, rozvíjet poznatky o nich
- získávat poznatky o tom, jak využít a zhodnotit dary přírody
- vést děti ke konkrétnímu pečování o rostliny, znalosti podmínek života rostlin, k odpovědnému přístupu
- dle možností zařadit přímé pozorování zvířat a jejich mláďat
- formou vlastního vyhledávání a získávání informací rozšiřovat vědomosti o přírodě, přírodních jevech a zajímavostech
- seznamovat děti s pranostikami – umět je správně vyložit a pochopit, pozorovat a srovnávat

4. Člověk a zdraví

- učit děti poznávat sami sebe, získat ponaučení o zdraví a nemocech
- rozvíjet poznatky o prevenci chorob a odpovědnosti za své zdraví
- upevňovat vědomosti o důležitosti otužování a správného oblékání
- opakovaně děti učit prevenci úrazů
- rozvíjet požadavky na pravidelný pobyt venku
- podporovat pohybovou a tělovýchovnou aktivitu pobytem venku i v tělocvičně
- rozvíjet zkušenosti s ošetřováním nemocného nebo zraněného
- naučit děti používat potřebná telefonní čísla a jak zavolat pomoc
- seznamovat děti s prevencí proti šikaně a škodlivým látkám

5. Člověk a svět práce

- podněcovat děti k všimání si krásy lidských výtvorů
- rozvíjet samostatnost v sebeobslužné činnosti
- zlepšovat motorické schopnosti, jemnou motoriku
- rozvíjet představivost a kreativitu dětí, podporovat jejich vlastní nápady a vést je k realizaci
- rozvíjet konstruktivní schopnosti, podporovat prostorové vnímání, zařazovat montáž a demontáž při hře se stavebnicemi
- procvičovat lepení, vystřihování, vybarvování, dbát na čistotu práce, přesnost a soustředění, vytrvalost
- pracovat podle předlohy a slovního návodu

- rozvíjet schopnost spolupracovat, zapojit se do společného díla, vést děti k dohodě a rozdělení úkolů, k respektování práce druhých
- nabízet zajímavé a netradiční výtvarné techniky

6. Umění a kultura

- přibližovat dětem přísloví, pořekadla a hádanky
- rozpoznávat témata a zápletky v příběhu, umět vyvodit ponaučení – čtení pohádek, příběhů a bajek (klasických i moderních)
- kladně ovlivňovat emocionální vývoj dětí literárními útvary, rozvíjet fantazii a představy, motivovat děti k zamyšlení se nad lidskými vlastnostmi
- reprodukovat obsah četby a zapamatovat si fakta, umět je zaznamenat – příběhy na pokračování
- rozvíjet estetické cítění a vnímání při práci s knihou
- spojovat hudební složku se slovem, obrazem a pohybem
- vytvářet kolektivní cítění při dramatizacích, odstraňovat ostych

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Žákům se speciálními vzdělávacími potřebami je věnována zvláštní pozornost při jejich zapojování do volnočasových aktivit podle stupně a charakteru jejich znevýhodnění.

Pro rozvoj talentovaných žáků nabízí školní družina další doplňkové aktivity v oblastech jejich zájmů.

Podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví

ŠD zajišťuje bezpečnost fyzickou, sociální a emocionální. Vytváří zázemí pro rozvoj žáků v bezpečné prostředí tak aby se v něm všichni cítili dobře. Podporuje dobré vztahy mezi žáky, vychovateli, rodiči i širokou veřejností. Bezpečnost je zajištěna ve všech prostorách využívaných ŠD vnitřním řádem.

Podmínky pro hygienické a bezpečné působení ŠD

- vhodná struktura režimu žáků ve ŠD s dostatkem relaxace a aktivního pohybu dané režimem družiny a skladbou zaměstnání
- zajištění pitného režimu po celou dobu působení žáka v družině
- zdravé prostředí užívaných prostorů družiny podle platných norem (vlastní vybavená místnost, odpovídající světlo, teplo, bezhlučnost, čistota, větrání, hygienické vybavení prostor)
- ochrana žáků před úrazy
- pravidelná kontrola prostor a zařízení z hlediska jejich bezpečnosti
- dostupnost prostředků první pomoci, kontaktů na lékaře

Psychosomatické podmínky

- **Životospráva**

- dodržujeme pitný režim
- nenutíme děti do jídla, ale snažíme se, aby alespoň ochutnaly a učily se tak zdravému způsobu života

- **Psychohygienu**

- zajišťujeme dětem pravidelný denní řád, který je flexibilní a umožňuje přizpůsobit organizaci momentální situaci a zájmu dětí
- při vhodném počasí aktivity provádíme na školní zahradě
- děti jsou zatěžovány přiměřeně k věku a svým schopnostem, mají možnost si kdykoliv odpočinout a relaxovat
- respektujeme individuální potřeby dětí, vhodně na ně reagujeme a v rámci možností se je snažíme uspokojovat
- nasloucháme problémům dětí a snažíme se je řešit
- včas informujeme děti i rodiče o činnosti školní družiny

Evaluační systém

Cílem hodnocení je poskytnout žákovi zpětnou vazbu, ukázat mu, v kterých konkrétních situacích se zlepšil a ve kterých ještě chybuje, a pomoci mu případné nedostatky odstranit.

Hodnocení žáků je důležitou částí školního vzdělávání. Je běžnou činností, kterou vychovatel v družině vykonává po celý školní rok. Je kladen důraz na povzbuzení, ocenění a pozitivní vyjádření. Nesmí sloužit ke snižování důstojnosti a sebedůvěry žáka.

Důležité pro dosahování úspěchů je, aby žáci byli předem seznámeni s cíly volnočasových aktivit.

Denní evaluace

Denně si klást otázku jak vychovávám, s jakou hodnotou se dítě setkává, zda má prostor pro samostatnost a zda je kladen důraz na jeho individualitu. Kdykoliv v průběhu dne si položit výše uvedené otázky a korigovat své působení směrem k požadované kvalitě.

Reflexe – rozhovory s dětmi i rodiči.

Autoevaluace

Hlavním cílem je zhodnocení stavu – tj. zjištění přinášející informace o tom, jak funguje ŠVP v družině, jaké je prostředí školy, v němž se realizuje výchova. Tyto informace slouží jako zpětná vazba. Důležité je hodnocení „sebe sama“ (pedagog se ohlíží za sebe, rozmýšlí své kroky, sleduje výsledky). Individuálně hodnotí výchovu všech dětí průběžně, sleduje rozvoj a osobní výchovné pokroky. Je dáván důraz na zpětnou vazbu od dětí.

Závěr

Čas strávený ve školní družině by měli žáci naplnit podle svého vlastního uvážení a dle svých zájmů se zapojit do připraveného programu. Měli by dostat prostor pro vzájemnou komunikaci a pro utváření vzájemných vztahů. Důraz klademe hlavně na eliminaci sociálně patologických jevů a na vytváření přátelského prostředí zvláště mezi žáky různého věku.

Zpracovala: Mgr. Květa Čeganová

ředitelka DDM a ŠD

Ve Františkových Lázních 2. 9. 2013